

การศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาเมืองพัทยาสู่ประชาคมอาเซียน

สุชาติ เชื้อยงิน

ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกลและกระบวนการ บัณฑิตวิทยาลัยวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิตสิรินธร ไทย-เยอรมัน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ธานี วารีสงัด และ พชรินทร์ เหล็กกุล

ฝ่ายวิจัยและพัฒนา สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ภาวิณี บุญยโสภณ*

ภาควิชาการจัดการงานออกแบบและพัฒนาธุรกิจ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

จิตติมา สุวรรณ์

สำนักงานผู้อำนวยการ สำนักวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทร. 08-9060-9999 อีเมล: pawinee.b@archd.kmutnb.ac.th DOI: 10.14416/j.kmutnb.2017.03.016

รับเมื่อ 27 ธันวาคม 2559 ตอบรับเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2560 เผยแพร่ออนไลน์ 31 มีนาคม 2560

© 2017 King Mongkut's University of Technology North Bangkok. All Rights Reserved.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของเมืองพัทยาในการก้าวเข้าสู่ตลาดการค้าเสรีอาเซียนโดยรวบรวมข้อมูลและจัดทำองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวในการเรียนรู้เพื่อเปิดประตูธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยสู่เสรีอาเซียน โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวของเมืองพัทยา และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ การสำรวจความคิดเห็นของภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของเมืองพัทยา รวมทั้งการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในรูปแบบ SWOT Analysis ผลการวิจัยพบว่าเมืองพัทยามีจุดแข็งและโอกาสในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวบันเทิงและการลงทุนการค้าด้านธุรกิจโรงแรม ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ห้างสรรพสินค้า การสื่อสารโทรคมนาคม ธุรกิจโลจิสติกส์ เป็นต้น ที่ส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนของเมืองพัทยามาอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 โดยเมืองพัทยามีศักยภาพและความพร้อมสูงมากในการแข่งขันด้านการค้าและธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกับประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมโลก ซึ่งจะมีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลจึงมีความจำเป็นต้องเร่งรัดยกระดับคุณภาพและเพิ่มขีดความสามารถของแรงงานคนไทยให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในปัจจุบันเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันกับแรงงานต่างประเทศที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย

คำสำคัญ: ศักยภาพเมืองพัทยา, ประชาคมอาเซียน

การอ้างอิงบทความ: สุชาติ เชื้อยงิน ธานี วารีสงัด ภาวิณี บุญยโสภณ จิตติมา สุวรรณ์ และ พชรินทร์ เหล็กกุล "การศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาเมืองพัทยาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน," วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ปีที่ 27, ฉบับที่ 2, หน้า 379-391 เม.ย.-มิ.ย. 2560.

Investigation and Analysis for Pattaya's Progress in Stepping towards the AEC

Suchart Siengchin

Department of Mechanical and Process Engineering, Sirindhorn International Thai–German Graduate School of Engineering, King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Thailand

Tharee Wareesangad and Phatcharin Haesakul

Research and Development Division, Institute for Technical Education Development, King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Thailand

Pawinee Boonyasopon*

Department of Design Management and Business Development, Faculty of Architecture and Design, King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Thailand

Jittima Suwarat

Office of the Director, Science and Technology Research Institute, King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Thailand

* Corresponding Author, Tel. 08–9060–9999, E– mail: pawinee.b@archd.kmutnb.ac.th DOI: 10.14416/j.kmutnb.2017.03.016

Received 27 December 2016; Accepted 6 February 2017; Published online: 31 March 2017

© 2017 King Mongkut's University of Technology North Bangkok. All Rights Reserved.

Abstract

The study aims to conduct a SWOT analysis as to explore the strengths, weaknesses, opportunities and threats of Pattaya Municipality in order to trace its trends for the progress toward the realization of the ASEAN Economic Community (AEC). Through a SWOT analysis, research procedures were carried out through various aspects, ranging from gathering information from relevant documents and research studies; carrying out in–depth interviews with experts possessing long experience in the tourism industry; interviewing international visitors; making surveys and collecting data from the entrepreneurs engaged in the Pattaya tourism-related companies; as well as brainstorming all possible stakeholders. As results, major strengths are that the city offers attractive investment opportunities for a variety of entertainment and different types of investments, some of which include the hospitality industry, food and beverage businesses, real estate, department stores, telecommunications infrastructure and logistics options. These factors have affected the steady expansion of Pattaya's economic development as well as trade and investment growth since 2013. As the city's tourism industry demonstrates high potential and readiness for competition among the ASEAN and global nations, there seems to be a positive outlook for employment across industries. Therefore, the government needs to boost the efficiency of the Thai workforce so that the group can keep up with rapid technological changes and become ready for entering into competition with the inflow of overseas workers.

Keywords: Potential of Pattaya Municipality, The ASEAN Economic Community (AEC)

Please cite this article in press as: S. Siengchin, T. Wareesangad, P. Boonyasopon, J. Suwarat and, P. Haesakul, "Investigation and analysis for Pattaya's progress in stepping to wards the AEC," *The Journal of KMUTNB.*, vol. 27, no. 2, pp. 379–391, Apr.–Jun. 2017 (in Thai).

1. บทนำ

ประชาคมอาเซียนเป็นการร่วมมือกันจากการดำเนินการสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of South East Asian Nations: ASEAN) ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยมีประเทศผู้ก่อตั้งแรกเริ่ม 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย และต่อมาในปี พ.ศ. 2527 บรูไนได้เข้าเป็นสมาชิกตามด้วย พ.ศ. 2538 เวียดนามเข้าร่วมเป็นสมาชิกต่อมา พ.ศ. 2540 ลาวและพม่าเข้าร่วม และปี พ.ศ. 2542 กัมพูชาก็ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกลำดับที่ 10 ทำให้ปัจจุบันอาเซียนเป็นกลุ่มเศรษฐกิจภูมิภาคขนาดใหญ่ที่มีประชากรรวมกันเกือบ 600 ล้านคน จากนั้นในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ที่อินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asian Economic Community: AEC) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (Socio-Cultural Pillar) และประชาคมความมั่นคงอาเซียน (Political and Security Pillar) [1]

ในอนาคต AEC จะเป็นอาเซียน +3 โดยจะเพิ่มประเทศจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ด้วยและต่อไปก็จะมีประเทศอาเซียน +6 จะมีประเทศจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย ต่อไป

ปี พ.ศ. 2550 อาเซียนได้จัดทำพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) เป็นแผนบูรณาการงานด้านเศรษฐกิจให้เห็นภาพรวมในการมุ่งไปสู่ AEC ซึ่งประกอบด้วยแผนงานเศรษฐกิจในด้านต่างๆ พร้อมกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินการให้มีความยืดหยุ่นตามที่ประเทศสมาชิกได้ตกลงกันล่วงหน้าเพื่อสร้างพันธะสัญญาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อให้อาเซียนมีการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการการลงทุนแรงงานฝีมืออย่างเสรีและเงินทุนที่เสรีขึ้น [2]

การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยขับเคลื่อนการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเป็นเครื่องมือ

สำคัญในการพัฒนาของอาเซียน การท่องเที่ยวจึงได้รับให้เป็น 1 ใน 12 สาขาเร่งรัดการพัฒนา ดังนั้นประเทศสมาชิกอาเซียนจึงได้ร่วมกันจัดทำความตกลงด้านการท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN Tourism Agreement: ATA) [3] มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการเดินทางท่องเที่ยวทั้งที่มาจากนอกภูมิภาคและการเดินทางภายในภูมิภาค การส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน การลดข้อจำกัดทางการค้าด้านบริการท่องเที่ยวและการเดินทาง การสร้างเครือข่ายด้านบริการท่องเที่ยวและการเดินทางภายในภูมิภาค การส่งเสริมการท่องเที่ยวปลายทางเดียวอาเซียน (Single Tourism Destination) การส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล และการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน [4]

ปัจจุบันเมืองพัทยาเป็นเขตปกครองพิเศษเขตหนึ่งที่ตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา ฉบับวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 [5] ซึ่งเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยสามารถทำรายได้เป็นอันดับ 3 ของประเทศ คิดเป็นรายได้ปีละ 60,000 ล้านบาท โดยเมืองพัทยาคือเมืองท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เป็นเมืองที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของภาคตะวันออก กิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่จึงเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและบริการ โดยประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 87 ประกอบอาชีพด้านการค้าและการบริการนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ [6]

ด้วยความสำคัญของเมืองพัทยาคือการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำรายได้เข้าประเทศ จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนต้องมีการสำรวจถึงศักยภาพของเมืองพัทยาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประชาคมอาเซียน ด้วยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของเมืองพัทยาในการก้าวเข้าสู่ตลาดการค้าเสรีอาเซียนด้านการท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพ บทบาทและทิศทางการพัฒนาเพื่อการแข่งขันในระดับสากล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของเมืองพัทยาในการก้าวเข้าสู่ตลาดการค้าเสรีอาเซียนและรวบรวมข้อมูลและจัดทำองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในการเปิดประตูการท่องเที่ยวของเมืองพัทยาสู่เสรีอาเซียน

โดยมีขอบเขตการวิจัย คือการศึกษา รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้และศักยภาพของเมืองพัทยาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในโอกาสการเปิดเสรีอาเซียน

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับเมืองพัทยา

2. พัฒนาข้อมูลเกี่ยวกับสถิติงานวิจัยและผลการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับเมืองพัทยา

2. วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษา คณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

2.1 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ

การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิดำเนินการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของของประชาคมอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียน ข้อมูลทั่วไปของประเทศสมาชิกอาเซียน แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภูมิภาคอาเซียน นโยบาย/แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน นโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศไทย ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย และข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของเมืองพัทยา

2.2 ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ

ดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลจาก 4 แหล่ง ได้แก่

- 1) การศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถาม
- 2) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเมืองพัทยา
- 3) สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติ และ
- 4) การสัมภาษณ์

กลุ่มย่อยโดยแต่ละแหล่งข้อมูลมีการดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 การศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถาม

เป็นการศึกษาข้อมูลโดยให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเป็นหลักโดยเฉพาะโรงแรมและที่พัก เนื่องจากจะได้มุมมองในฐานะผู้ให้บริการและเกี่ยวข้องโดยตรงกับนักท่องเที่ยวในเมืองพัทยา โดยโครงสร้างการศึกษาข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนความพร้อมเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ศักยภาพ ทิศทางและแนวทางการพัฒนาเมืองพัทยาเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.2.2 การศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเมืองพัทยา

เป็นการศึกษาข้อมูลผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเมืองพัทยา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเมืองพัทยา เกี่ยวกับศักยภาพและความพร้อมเมืองพัทยาเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเมืองพัทยา จุดเด่นและปัญหา/อุปสรรคการท่องเที่ยวเมืองพัทยา ทิศทางและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2557 ถึงวันที่ 28 มกราคม 2558 จำนวนทั้งสิ้น 12 คน

2.2.3 การศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เคยมาท่องเที่ยวเมืองพัทยา

เป็นการศึกษาข้อมูลนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เคยมาเที่ยวเมืองพัทยาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวเป้าหมายและความคาดหวังการมาท่องเที่ยวเมืองพัทยาน การอำนวยความสะดวก ความเหมาะสม ความคุ้มค่า การมาท่องเที่ยวเมืองพัทยา ได้แก่ การเดินทาง ที่พัก อาหาร/เครื่องดื่ม การสื่อสารและเทคโนโลยี มาตรฐานความปลอดภัย เป็นต้น ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเมืองพัทยา ดำเนินการสัมภาษณ์ชาวต่างชาติที่เดินทางไปเมืองพัทยา ระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2557 ถึงวันที่ 20 มกราคม 2558 ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 51 คน

2.2.4 การศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยเป็นการศึกษาข้อมูลจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเมืองพัทยาประกอบด้วย ผู้แทนจากสถานประกอบการ

ผู้แทนจากสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเมืองพัทยา ผู้แทนจากภาคการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิศักยภาพของเมืองพัทยาสามารถวิเคราะห์ SWOT Analysis ของเมืองพัทยาได้ดังต่อไปนี้

จุดแข็ง (Strength)

S1: มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นเอกลักษณ์ (Unique Attractions) สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น เกาะล้านและชายหาดต่างๆ เป็นสิ่งที่ธรรมชาติสร้างสรรค์ความพิเศษเฉพาะแห่งอยู่แล้ว ในขณะที่สิ่งซึ่งมนุษย์สร้างสรรค์หรือ “Man Made” ก็เป็นสิ่งที่โดดเด่นของเมืองพัทยา ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ทริปลีย์ ปราสาทสัจธรรม ตลาดน้ำสี่ภาค เป็นต้น

S2: มีความหลากหลายของแหล่งและกิจกรรมการท่องเที่ยว (Variety of Activities) พัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมกีฬามากมายรองรับทุกไลฟ์สไตล์ ทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นแบบครอบครัว วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ สามารถเพลิดเพลินได้ตลอดทั้งปี แม้ว่าอุณหภูมิจะสูงในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม และมีฝนตกแทบทุกวันในเดือนสิงหาคมและกันยายน แต่ในเดือนอื่นๆ มีอากาศที่ค่อนข้างสบาย โดยเฉลี่ยไม่เกิน 30 องศาเซลเซียส ทำให้สามารถเริงร่ากับกิจกรรมทั้งทางบกและทางน้ำทั้งกลางวันและกลางคืน เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบอากาศแบบทรอปิคอล

S3: มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวที่ไม่แพง แต่มีคุณภาพ (Reasonable Price but Quality) ลำพังแค่เป็นเมืองชายทะเลราคาถูกกว่าทางภาคใต้ของไทยก็เป็น “แรงดึงดูด” เพียงพอที่จะทำให้นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมเยือนเมืองไทย จะต้องบรรจุพัทยาไว้เป็นอีกหนึ่งจุดหมายปลายทาง เพราะพัทยาส่งตอบไลฟ์สไตล์ของพวกเขาในราคาสบายกระเป๋า โรงแรม 5 ดาวที่นี้ถูกกว่าโรงแรมที่หัวหิน ภูเก็ต กระบี่ และเขาหลัก อย่างต่ำ 30% ขณะที่ชายหาดซึ่งเคยเป็นจุดบอดของพัทยาได้รับการปรับปรุงและสะอาดมากขึ้น

S4: อรรถาธิบายไม่ตรีของคนไทยที่ความเป็นเจ้าบ้านที่ดีและมีน้ำใจบริการ (Hospitality and Affinity) จุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์และมีเสน่ห์ของประเทศไทย คืออรรถาธิบาย

ไม่ตรีของคนไทยที่ความเป็นเจ้าบ้านที่ดีและมีน้ำใจบริการของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการบริการในโรงแรม ร้านอาหาร สปา หรือมัคคุเทศน์ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่ยังคงเป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยรอยยิ้มสยาม

S5: มีการคมนาคมสะดวก (Transportation and Logistics) พัทยาอยู่ใกล้สนามบินสุวรรณภูมิเพียง 90 กิโลเมตร และห่างจากสนามบินอู่ตะเภา 45 กิโลเมตร อีกทั้งยังเส้นทาง Motor Way ที่ทำให้เดินทางไปพัทยาสบายสะดวก ใช้เวลาไม่นานนัก อีกทั้งยังสามารถเดินทางโดยรถสาธารณะที่มีให้บริการอยู่มากมาย

จุดอ่อน (Weakness)

W1: การจราจรติดขัด (Traffic Jam) ในช่วงเย็นและค่ำ เมืองพัทยามีการจราจรที่ติดขัดไม่แพ้กรุงเทพฯ ทำให้เป็นปัญหาเรื้อรังและลดทอนคุณภาพชีวิตของประชากรและนักท่องเที่ยว ทางเมืองพัทยาจึงได้เตรียมจัดสร้างรถไฟฟ้าขึ้น โดยขณะนี้อยู่ในระหว่างการศึกษา แต่เป็นการใช้ในภายในตัวเมืองพัทยา เพื่อแก้ปัญหาการจราจรที่ติดขัดดังกล่าว

W2: ความปลอดภัย (Security Issue) การเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว การโจรกรรม การหลอกลวงนักท่องเที่ยวให้ซื้ออัญมณีที่มีราคาแพงเกินคุณภาพสินค้า รวมถึงการโจรกรรมในสถานที่พักผ่อน ปัญหาอาชญากรรม และทัวร์ศุนย์เหี้ยมจากจีนและฝรั่งเศส

W3: บุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวยังค่อนข้างขาดทักษะ (Unskilled Workforce) บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดมาตรฐานและทักษะโดยเฉพาะด้านภาษาต่างประเทศ เช่น จีน เกาหลี รัสเซีย เยอรมัน และสวีเดน เป็นต้น

W4: การจัดผังเมือง (Zoning) พัทยายังเป็นเมืองที่ขาดการจัดระเบียบโซนนิ่งที่ชัดเจนอย่างที่เมืองใหญ่ๆ จัดการกันเช่น แบ่งแยกสถานที่บันเทิงอย่างชัดเจน แม้จะมี Walking Street แต่บาร์เบียร์ยังกระจายอยู่ทั่วทั้งเมือง

โอกาส (Opportunity)

O1: จุดยุทธศาสตร์ (Strategic Location) พัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยวชายทะเลที่อยู่ห่างจากสนามบินสุวรรณภูมิ 90 กิโลเมตร และห่างจากสนามบินอู่ตะเภา

45 กิโลเมตร เป็นเมืองที่มีสภาพภูมิทัศน์สวยงามมีทั้งชายทะเล ภูเขา และที่ราบ

O2: มีการลงทุนจากภาครัฐกิจขนาดใหญ่ (Big Investment) พัทยายังมีการลงทุนจากผู้ประกอบการมากมายทั้งทุนท้องถิ่น ทุนจากส่วนกลาง และทุนข้ามชาติที่ยังคงทุ่มเม็ดเงินในการลงทุนโครงการต่างๆ ที่พัทยา ทั้งศูนย์การค้า สถานบันเทิง คอนโดมิเนียม และบ้านพักตากอากาศอย่างต่อเนื่อง

O3: มีนักท่องเที่ยวตลาดใหม่ (New Comer) นักท่องเที่ยวตลาดใหม่ เช่น อินเดียและตะวันออกกลาง กำลังโปรดปรานพัทยา และกลุ่มนี้มีกำลังซื้อสูง (Big Spending)

O4: มีเศรษฐกิจดี (Powerful Cluster) พื้นที่ชลบุรีและระยอง รวมทั้งพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกทั้งหมด มีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่เติบโตเร็วกว่าภูมิภาคอื่นๆ และเป็นภูมิภาคที่ร่ำรวยเป็นอันดับ 2 รองจากกรุงเทพฯ หมายความว่า มีชนชั้นกลางที่เข้มแข็งมาก และจำนวนไม่น้อยที่เลือกจะเดินทางมาพัทยาในวันหยุดเพื่อพักผ่อนและทำกิจกรรมต่างๆ

อุปสรรค (Threats)

T1: ภาพลักษณ์ในด้านลบ (Negative Perception) นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติบางส่วนยังมี Brand Perception ของพัทยาในแง่ลบ

T2: ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ (Economic Crisis) เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก นักท่องเที่ยวงดการเดินทางส่งผลกระทบการท่องเที่ยวในพัทยาโดยตรง เช่น นักท่องเที่ยวชาวรัสเซียที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวรัสเซียลดลงมากกว่า 70% ในปี พ.ศ. 2558 จึงทำให้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวพัทยาต้องมีการปรับกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ

T3: ปัญหาการเมือง (Political Problem) ปัญหาความไม่มั่นคงทางการเมืองเป็นเรื่องใหญ่และส่งผลกระทบรุนแรงที่สุดต่อการท่องเที่ยวพัทยาเป็นเสมือนปัญหาเรื้อรังนับตั้งแต่กรณีปิดสนามบินสุวรรณภูมิในเดือนพฤศจิกายน 2551 ต่อเนื่องด้วยม็อบล้มประชุมอาเซียนซัมมิท และล่าสุดกับการปฏิวัติรัฐประหาร

ปี พ.ศ. 2557

เมื่อวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยว พัทยา AEC ควร มีรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ “แบบมีชีวิตและยั่งยืน” (Living & Sustainable) โดยจะต้องมีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกส่วน

3. สรุปผลการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ

3.1 สรุปผลการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิการท่องเที่ยวเมืองพัทยา

เป็นการศึกษาข้อมูลผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเมืองพัทยา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเมืองพัทยา เกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเมืองพัทยา ศักยภาพและความพร้อมเมืองพัทยาเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จุดเด่นและปัญหา/อุปสรรคการท่องเที่ยวเมืองพัทยา ทิศทางและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

3.1.1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเมืองพัทยา

- พัททยาเป็นเมืองที่มีชื่อเสียงทางด้านแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทยและเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปทั้งในประเทศและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

- โดยสภาพทางภูมิศาสตร์และประวัติการพัฒนาเมืองพัทยาที่ผ่านมาจะให้ความสำคัญจุดขายของเมืองพัทยาที่มีความโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ อาจกล่าวได้ว่าภาวะการเจริญเติบโตเศรษฐกิจของเมืองพัทยา มีปัจจัยบวกอันเป็นผลมาจากธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นหลัก

- พัททยาเป็นเมืองที่มีความพร้อมด้านการท่องเที่ยวในทุกรูปแบบ ทั้งด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แหล่งบันเทิง การท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การประชุม สัมมนา เจริญการค้า โดยเฉพาะด้านธรรมชาติซึ่งพัทยามีแนวหาดที่ยาว มีเกาะล้านที่มีหาดทรายสวยงาม

- ในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของเมืองพัทยา มีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าเมืองท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน ทั้งในด้านอาหาร ที่พัก สถานที่ท่องเที่ยวและ

การเดินทางมาเมืองพัทยามีความสะดวกสบายอยู่ใกล้กรุงเทพฯ

- เมืองพัทยามีโรงแรมที่พักพร้อมและสามารถรองรับการท่องเที่ยวในรูปแบบการประชุม/สัมมนา/เจรจาธุรกิจการค้าทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ
- เมืองพัทยามีศักยภาพสามารถรองรับนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

3.1.2 ศักยภาพและความพร้อมเมืองพัทยาเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

- มีการจัดทำแผนพัฒนาเมืองพัทยาในด้านการท่องเที่ยว การร่วมทุนกับภาคเอกชน การขยายพื้นที่ในการท่องเที่ยวขยายสู่รอบนอกเมืองพัทยา การปรับปรุงภูมิทัศน์ของเมือง
- มีการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ การสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่สู่ระดับสากล
- พัทยามีการจัดกิจกรรมสร้างความพร้อมและความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง
- มีความร่วมมือกับทาง ททท. และอยู่ในแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศ

3.1.3 จุดเด่นและปัญหา/อุปสรรคการท่องเที่ยวเมืองพัทยา

- จุดเด่นพัทยามีความพร้อมในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลากหลายรูปแบบ
- มีความร่วมมือที่ดีทั้งผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับประเทศ
- ปัญหาด้านการจราจรในตัวเมืองมีความแออัดมาก โดยเฉพาะช่วงเวลาเร่งด่วน อีกทั้งผู้ขับขี่ขาดการเคารพกฎจราจร
- การเคลื่อนย้ายแรงงานจะมีการหมุนเวียนกันมากขึ้น แรงงานในภูมิภาคอาเซียนจะเข้ามาเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่แรงงานไทยคนที่มีความสามารถจะถูกซื้อตัวมากขึ้นรวมถึงคนรุ่นใหม่มีความอดทนน้อยลง

3.2 สรุปผลการศึกษาข้อมูลการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว

การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยา ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

เป้าหมายและความคาดหวังการมาท่องเที่ยวเมืองพัทยาความคิดเห็นเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกด้านต่างๆของเมืองพัทยา ค่าใช้จ่ายเพื่อมาท่องเที่ยวเมืองพัทยา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเมืองพัทยา สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวที่ให้สัมภาษณ์ส่วนมากมาเมืองพัทยาเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 52.9 รองลงมาคือ มาเมืองพัทยามากกว่า 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.6 ส่วนมากมาท่องเที่ยวเมืองพัทยามากกว่า 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 51.0 การเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองพัทยาเดินทางมากับครอบครัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.1 รองลงมาคือ เดินทางมากับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 41.2 แหล่งข้อมูลที่ทำให้รู้จักเมืองพัทยาคือ รู้จากเพื่อน/คนรู้จักแนะนำ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมาคือ รู้จักจาก Internet คิดเป็นร้อยละ 27.5

เป้าหมายและความคาดหวังการมาท่องเที่ยวเมืองพัทยา พบว่ามาท่องเที่ยวธรรมชาติอันดับ 1 รองลงมาคือ การท่องเที่ยวแหล่งบันเทิง เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังการมาท่องเที่ยวเมืองพัทยา เกี่ยวกับทัศนคติของนักท่องเที่ยวก่อนมาและเมื่อมาท่องเที่ยวแล้ว พบว่าทัศนคติก่อนมาเป็นบวก เมื่อมาแล้วเป็นบวกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.4 รองลงมาคือ ก่อนมาเป็นบวก เมื่อมาแล้วเป็นลบ คิดเป็นร้อยละ 15.7 ก่อนมาเป็นลบ เมื่อมาแล้วเป็นบวก คิดเป็นร้อยละ 13.7 และก่อนมาเป็นลบ เมื่อมาแล้วเป็นลบ คิดเป็นร้อยละ 7.8 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมทัศนคติของนักท่องเที่ยวเมื่อมาเที่ยวเมืองพัทยาแล้ว พบว่าส่วนมากมีทัศนคติเป็นบวก คิดเป็นร้อยละ 45.1 และมีทัศนคติเป็นลบ คิดเป็นร้อยละ 23.5 สิ่งที่นักท่องเที่ยวมองเป็นภาพบวกต่อเมืองพัทยาคือ เป็นเมืองที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย มีธรรมชาติและวิวที่สวยงาม ทั้งของชายหาด ท้องทะเล ท้องฟ้าและแสงอาทิตย์ เป็นที่พักผ่อนและอาบแดด มีกิจกรรมทางทะเล การเดินทางเที่ยวเกาะ มีนักท่องเที่ยวหลากหลายประเทศ สถานที่พักผ่อนหลากหลาย มีแหล่งบันเทิงมีความสนุกสนาน และคนไทยเป็นกันเองดี

สิ่งที่นักท่องเที่ยวมองพัทยาเป็นภาพลบ คือมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากและมีกิจกรรมไม่เหมาะสม การจราจร

ติดขัด สถานที่ท่องเที่ยวกลางคืนดูแล้วไม่ค่อยปลอดภัย สภาพทั่วไปดูไม่เป็นระเบียบ ก่อนข้างสกรปกร เป็นเมืองธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ของเมืองพัทยา โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวส่วนมากเห็นว่าด้านเดินทาง ด้านที่พัก ด้านอาหารและเครื่องดื่มของการมาท่องเที่ยวเมืองพัทยามีความเหมาะสม เพียงพอ ครอบคลุมและคุ้มค่า ส่วนด้านระบบการสื่อสารนักท่องเที่ยวส่วนมากใช้ระบบ Wi-Fi ของโรงแรม ส่วนอื่นๆ ของเมืองมีให้บริการน้อยมาก และค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง สัญญาณไม่ค่อยแรงระบบการเชื่อมต่อหลุดบ่อย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเมืองพัทยาสวนมากแหล่งข้อมูลเมืองพัทยาที่พอจะหาได้ต้องขอข้อมูลจากโรงแรมที่พักทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยว อาหารการกิน การเดินทาง ในตัวเมืองพัทยาเห็นว่าป้ายจราจร ป้ายร้านค้า ร้านอาหาร การเดินทางระบบสัญญาณต่างๆ ไม่ค่อยชัดเจนค่อนข้างสับสนเนื่องจากส่วนมากเป็นภาษาท้องถิ่นอ่านไม่เข้าใจ เมื่อออกจากตัวโรงแรมที่พักการเข้าถึงข่าวสารข้อมูลเมืองพัทยาจะเป็นปัญหาค่อนข้างมาก

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยาโดยเปรียบเทียบับประสบการณ์ที่ไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเทศอื่นๆ นักท่องเที่ยวส่วนมากเห็นว่าการมาท่องเที่ยวเมืองพัทยามีค่าใช้จ่ายถูกกว่า แต่ถ้าเปรียบเทียบความพึงพอใจโดยภาพรวมกับการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่เคยไปมา ได้แก่ กรุงเทพฯ กูเก็ต และหัวหิน เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่นของไทยมีความประทับใจมากกว่า

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องการให้มีเพิ่มเติมในการท่องเที่ยวเมืองพัทยาค้างต่อไป พบว่านักท่องเที่ยวบางส่วนเห็นว่าที่เป็นอยู่ก็ดีอยู่แล้ว มีบางส่วนเห็นว่าควรพัฒนา ก็คือ ต้องการให้มีรถสาธารณะที่เป็นของรัฐเพิ่มมากขึ้น ให้มีศูนย์ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวนอกเหนือจากที่โรงแรม ข้อมูลการเดินทางป้ายจราจร ป้ายบอกสถานที่ สัญลักษณ์และประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่เป็นภาษาสากลเพิ่มมากขึ้น ต้องการให้มีอาหารต่างชาติของประเทศนักท่องเที่ยวมากขึ้น ห้างอาบนำชายหาดสำหรับคนพิการ ช่องทาง

พิเศษสำหรับรถจักรยาน ปรับปรุงความสะดวกของสภาพเมืองและแหล่งท่องเที่ยว การตรงต่อเวลาของทัวร์ที่ให้บริการข่าวสารข้อมูลต่างๆ ที่เป็นภาษารัสเซีย มาตรฐานความปลอดภัยโดยเฉพาะในตอนกลางคืน ระบบการจราจร และป้ายติดราคาค่าบริการ ได้แก่ ค่ารถ ค่าเรือ ค่าอาหารเครื่องดื่ม และที่พัก เป็นต้น

ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้เมืองพัทยาคควมมีข้อมูลที่สำคัญคือ ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของเมืองพัทยา แผนที่และการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ราคาค่าบริการ ข้อมูลร้านค้า/ร้านอาหารที่ได้รับการรับรองมาตรฐานของเมือง ข้อควรระวัง/ข้อเตือนภัย/คำแนะนำเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญ สถานที่ควรเข้าถึงได้ง่าย สืบค้นง่าย เรียกใช้ข้อมูลได้ ภาษาที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษารัสเซีย ภาษาจีน เป็นต้น

3.3 สรุปผลการศึกษาข้อมูลการประชุมนระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

เมืองพัทยามีประวัติศาสตร์อันยาวนานตั้งแต่ปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาเมื่อครั้งเสียกรุง ครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2310) เป็นเมืองหยุดพักทัพของพระเจ้าตากสิน ดังนั้นตราสัญลักษณ์ประจำเมืองพัทยาก็เป็นรูปพระเจ้าตากสินทรงม้า อาณาเขตของเมืองพัทยาดั้งอยู่ในอำเภอบางละมุง ครอบคลุมพื้นที่ 4 ตำบล 18 หมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2558 มีประชากรประมาณ 120,000 คน มีนักท่องเที่ยวประมาณ 10 ล้านคน

3.3.1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเมืองพัทยา

- เมืองพัทยามีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นหาดทรายยาวในตัวเมือง และหาดทรายขาวที่เกาะล้านเหมาะกับการพักผ่อน และยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่หลากหลาย

- พัทยามีความเข้มแข็งด้านการท่องเที่ยว มีความพร้อมทั้งที่พัก/โรงแรม และอาหาร/เครื่องดื่มสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้หลากหลายชาติ มีทั้งอาหารไทยอาหารทะเล อาหารฮาลาล และอาหารประจำชาติต่างๆ

- ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเมืองพัทยากถูกกว่าเมื่อเทียบกับภูเก็ต หัวหิน ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวลักษณะเดียวกัน

• ที่ตั้งของเมืองพัทยาใกล้แหล่งอาหาร อย่าง จังหวัดระยองซึ่งมีทั้งอาหารทะเลและผลไม้ที่หลากหลาย

3.3.2 จุดเด่นและปัญหา/อุปสรรคการท่องเที่ยว เมืองพัทยา

• การเดินทางจากกรุงเทพฯ มาเมืองพัทยาโดยทาง รถยนต์มีระยะทางเพียง 160 กิโลเมตร ทำให้สะดวกต่อการเดินทาง แต่ด้วยเส้นทางภายในเมืองพัทยามีพื้นที่ จำกัด จึงเกิดปัญหาการจราจรคับคั่ง

• การผลิตบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของสถาน ศึกษาภายในจังหวัดชลบุรีในแต่ละปีผลิตได้ไม่เพียงพอ ต่อความต้องการของสถานประกอบการ

• ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลก ทำให้มีจำนวน นักท่องเที่ยวลดลงโดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2557 มี นักท่องเที่ยวต่างชาติลดลง ทั้งโดยภาพรวมและนัก ท่องเที่ยวชาวรัสเซียซึ่งเคยมาท่องเที่ยวเมืองไทยปีละ จำนวนมาก

• พัทยานีปริมาณประชากรแขวงสัดส่วนสูงกว่า ประชากรของเมืองพัทยามาก ซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการภาพรวมของเมืองพัทยา

3.3.3 ทิศทางและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เมืองพัทยา

• ระบบสาธารณูปโภค ขยะ น้ำเสีย ความปลอดภัย ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว ต้องได้รับการพัฒนา ปรับปรุง

• การสร้างความร่วมมือกันระหว่างสถานประกอบการ กับสถานศึกษาในการผลิตบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยการผลิตหลักสูตรร่วมกัน หรือการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคี (การเรียนภาคทฤษฎีในสถานศึกษา และ ฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ) เพื่อลดปัญหาการ ขาดแคลนบุคลากร

• การพัฒนาการขนส่งระบบราง การจัดให้มีรถไฟ ความเร็วสูงจากกรุงเทพฯ ไปยังภาคตะวันออก เพื่อเพิ่ม ทางเลือกในการเดินทาง และเป็นการลดปริมาณรถยนต์ ในเมืองพัทยาได้อีกทางหนึ่ง

• การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อ ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น

• การร่วมกันพัฒนาในภาพรวมของจังหวัดในภาค

ตะวันออก รวมถึงการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาเพื่อรองรับ นักท่องเที่ยวที่เดินทางแบบเช่าเครื่องบินเหมาลำ

• การพัฒนาธุรกิจด้านการจัดประชุม สัมมนา เนื่องจาก พัทยานีโรงแรมและสถานที่พร้อมในการให้บริการ

• ส่งเสริม สนับสนุนให้พัทยานีเป็นแหล่งเรียนรู้ของ นักเรียน นักศึกษาในเรื่องความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา

3.4 สรุปผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม

การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นการเก็บ รวบรวมข้อมูลผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ของเมืองพัทยา ประกอบด้วย การประเมินตนเองของ ผู้ประกอบการด้านความรู้ความเข้าใจ ผลกระทบและ ความพร้อมของสถานประกอบการประเมินชุมชน เมืองพัทยาด้านความรู้ความเข้าใจ ผลกระทบชุมชน และภาคธุรกิจการท่องเที่ยวเมืองพัทยาและบทบาท และทิศทางเมืองพัทยา เมื่อประเทศเข้าสู่ประชาคม อาเซียน พ.ศ. 2558

4. สรุปผลการวิเคราะห์ SWOT เมืองพัทยานีด้านการ ท่องเที่ยว

4.1 ด้านปัจจัยภายในเมืองพัทยานี

จุดแข็ง (Strength)

S1: เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ทั้งในและต่างประเทศ

S2: มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้ง ธรรมชาติ วัฒนธรรม บันเทิง กีฬา

S3: มีสภาพความเป็นเมืองที่มีความเจริญสามารถ อำนาจความสะดวกต่อนักท่องเที่ยว (ที่พัก อาหาร โรงพยาบาล ระบบการสื่อสาร)

S4: เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าครองชีพค่อนข้างต่ำ กว่าที่อื่นที่มีลักษณะเดียวกัน

S5: เป็นเขตปกครองพิเศษมีความคล่องตัวในการ บริหารราชการเมืองพัทยานี (ภายใต้ พรบ. ระเบียบบริหาร ราชการเมืองพัทยานี พ.ศ. 2542)

จุดอ่อน (Weakens)

W1: มีสภาพการจราจรที่ติดขัดและแนวโน้มมีความ

รุนแรงเพิ่มมากขึ้น

W2: ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (การเอารถเอาเปรียบ การโจรกรรม อาชญากรรม)

W3: การจัดระเบียบโซนนิ่งขาดความชัดเจน และบังคับใช้อย่างเป็นระบบ (มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวบนเทินังและแนวโน้มนขยายตัวเพิ่มมากขึ้น)

W4: บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดมาตรฐาน และทักษะโดยเฉพาะด้านภาษาต่างประเทศ และจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

W5: ความต้องการสาธารณูปโภคสูงขึ้นส่งผลกระทบต่อความสามารถให้บริการ (บางเทศบาลท่องเที่ยวขาดแคลนน้ำใช้เพื่ออุปโภคบริโภค)

W6: ชุมชนเมืองพัทยขาดความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมการกำหนดนโยบายเมือง

W7: ปัญหามลภาวะด้านสิ่งแวดล้อม (มลภาวะทางอากาศ ทางทะเล สิ่งสกปรกบริเวณชายหาด และเมือง)

4.2 ด้านปัจจัยภายนอกเมืองพัทยา

โอกาส (Opportunity)

O1: เป็นเมืองท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้สนามบินสุวรรณภูมิ และอยู่ตะเภาเดินทางได้สะดวก

O2: เป็นเมืองที่อยู่ในนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐ

O3: การเปิดประชาคมอาเซียนช่วยให้เกิดการขยายตัวการค้าการลงทุน และการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

O4: ภูมิภาคตะวันออกซึ่งมีพื้นที่ติดกับเมืองพัทยเป็นแหล่งการค้า การลงทุน ที่สำคัญของประเทศ ซึ่งสร้างโอกาสให้คนมาพักและท่องเที่ยวเมืองพัทย

อุปสรรค (Threats)

T1: นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติบางส่วนมองภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเมืองพัทยในแง่ลบ

T2: ค่านิยม วัฒนธรรมของต่างชาติทำให้วิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลง

T3: การเปิดเสรีการค้าโดยเฉพาะธุรกิจภาคบริการส่งผลให้มีการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น และเป็นปัจจัยให้มีการเคลื่อนย้ายประชากรแฝงสู่เมืองพัทยเพิ่มมากขึ้นส่งผลต่อการบริหารจัดการ และการแข่งขัน

การท่องเที่ยว

T4: ขาดนโยบายและทิศทางการส่งเสริมการลงทุนในเมืองพัทยที่เป็นรูปธรรม ทำให้ผลประโยชน์ตกอยู่ในกลุ่มทุนโดยเฉพาะชาวต่างชาติ

5. สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพเมืองพัทยและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

5.1 ศักยภาพเมืองพัทย

จุดเด่นของเมืองพัทยเป็นเมืองที่มีธรรมชาติติดทะเล มีพื้นที่ส่วนที่เป็นเกาะ มีชายหาดที่สวยงามจึงเป็นเมืองแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญของประเทศไทย และมีการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจหลักของเมืองพัทย เป็นผลเชื่อมโยงมาจากธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นหลัก ในปี พ.ศ. 2553 เมืองพัทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 6.9 ล้านคน และมีปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี พ.ศ. 2556 มีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 10 ล้านคน จุดขายแหล่งท่องเที่ยวเมืองพัทยที่โดดเด่นในอดีต เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ปัจจุบันเมืองพัทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวบนเทินังที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในเอเชียและยุโรปเข้ามาเที่ยวเมืองพัทยตลอดปี ผลการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเมืองพัทยช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาลงทุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการสร้างสถานที่ท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ห้างสรรพสินค้า การสื่อสารโทรคมนาคม และอื่นๆ มากมาย ส่งผลต่อการขยายตัวของเมือง ราคาที่ดิน สิ่งแวดล้อม ชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเมืองพัทย โดยเฉพาะภาพลักษณ์ของเมืองพัทยซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของแหล่งท่องเที่ยวบนเทินัง

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ส่งผลให้มีการเปิดเสรีการค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น มีการขยายตัวด้านเศรษฐกิจการค้าการลงทุน โดยเฉพาะธุรกิจการท่องเที่ยวซึ่งเมืองพัทยได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ กล่าวคือในด้านโอกาสด้วยจุดเด่นของเมืองพัทยจะช่วย

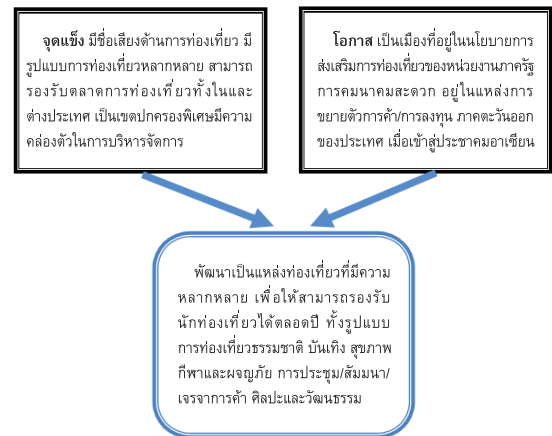
ดึงดูดการค้าการลงทุนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น การขยายตัวทางธุรกิจทำให้มีความจำเป็นต้องจ้างแรงงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแนวโน้มการจ้างงานสถานประกอบการจำนวนมากมีการจ้างแรงงานจากประเทศในภูมิภาคอาเซียน เนื่องจากแรงงานไทยมีข้อจำกัดด้านภาษา มีปริมาณแรงงานไทยไม่เพียงพอเป็นกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือซึ่งคนไทยไม่ประสงค์เข้าสู่ระบบการจ้างงาน อัตราค่าจ้างแรงงานต่างชาติถูกกว่าแรงงานคนไทยสิ่งที่สร้างผลกระทบคือแนวโน้มในภาคธุรกิจจะมีแรงงานต่างชาติที่ฝังตัวอยู่ในระบบการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นและในอนาคตแรงงานเหล่านี้จะมีการยกระดับขีดความสามารถและเข้ามามีบทบาทในระบบธุรกิจภาคบริการของเมืองพัทยา นอกจากนี้ถ้าประเทศไทยต้องมีการดูแลแรงงานต่างชาติให้เป็นไปตามข้อตกลงองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) เสมือนแรงงานคนไทยจะส่งผลกระทบต่องบประมาณที่รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของแรงงานต่างชาติดังนั้นการเปิดเสรีธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวส่งผลให้ปริมาณนักท่องเที่ยวทั้งที่เป็นคนไทยและในภูมิภาคอาเซียนมีการเดินทางท่องเที่ยวไปมาระหว่างภูมิภาคเพิ่มมากขึ้นซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือการพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาค พร้อมกันนั้นก็มีการแข่งขันในธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวภายในภูมิภาคอาเซียนและนักท่องเที่ยวภูมิภาคอื่นเพื่อให้มาเที่ยวในประเทศของตัวเองมากขึ้น ภาคธุรกิจจำเป็นต้องมีความพร้อมในการบริหารความเปลี่ยนแปลงและตื่นตัวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง

5.2 ข้อเสนอแนะทิศทางการพัฒนา

ข้อเสนอแนะแนวทางและทิศทางการพัฒนาเมืองพัทยาคือทิศทางการพัฒนาโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

5.2.1 ระยะต้น (1–3 ปี) เน้นการพัฒนาบนพื้นฐานศักยภาพที่เมืองพัทยามีขีดความสามารถการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจต่างๆ (รูปที่ 1)

เมืองพัทยาเป็นเมืองที่มีจุดแข็งด้านตลาดการท่องเที่ยว

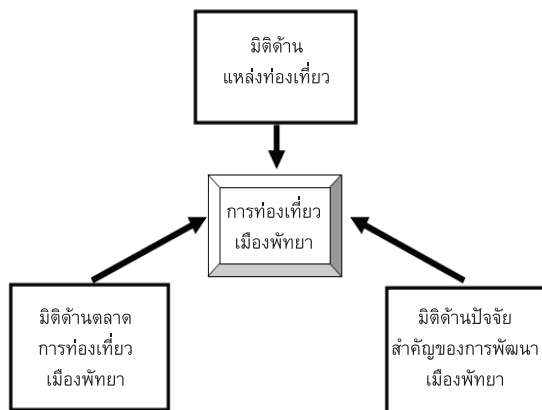
รูปที่ 1 จุดแข็งและโอกาสของเมืองพัทยาในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจ

ที่สำคัญของประเทศมายาวนานต่อเนื่อง เศรษฐกิจการค้าการลงทุนที่มีการเจริญเติบโตมีปัจจัยหลักเป็นผลสืบเนื่องมาจากภาคธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นตลาดท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ประกอบกับการที่ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. 2558 เปิดโอกาสให้มีการขยายตัวการค้า/การลงทุน โดยเฉพาะการท่องเที่ยวและธุรกิจภาคบริการอื่นๆ ซึ่งรวมถึงเมืองพัทยาที่เป็นตลาดการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มการส่งเสริมการลงทุนที่สูงเพิ่มขึ้นทิศทางการพัฒนาจึงควรให้ความสำคัญ คือ

1. เน้นการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทั้งรูปแบบการท่องเที่ยวธรรมชาติ การท่องเที่ยวแหล่งบันเทิง การท่องเที่ยวสุขภาพ การท่องเที่ยวศิลปะและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวกีฬาและผจญภัย และการท่องเที่ยวประชุม/สัมมนา/เจรจาการค้า และอื่นๆ เพื่อสามารถตอบสนองนักท่องเที่ยวได้ตลอดปี

2. เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจในการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา การร่วมคิด ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมปฏิบัติการ การแก้ปัญหา และการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

3. เน้นบทบาทและความเข้มแข็งของชุมชนเมืองพัทยา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต การศึกษา การมี

รูปที่ 2 มิตินี้สำคัญของการพัฒนาเมืองพัทยาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมอาเซียน

ส่วนร่วม การพัฒนาเมืองพัทยาโดยสร้างความร่วมมือกับองค์กรทางสังคมและชุมชน เช่น สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออก เป็นต้น

4. เน้นมิตินี้การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างจริงจัง ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพมากขึ้น

5. เน้นการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการโดยมีส่วนร่วมทั้งภาคส่วนของเมืองพัทยา และภาคส่วนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกับเมืองพัทยามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา และมีผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวร่วมกัน

6. ให้ความสำคัญกับมิตินี้การพัฒนาเมืองพัทยา 3 มิติอย่างต่อเนื่อง (รูปที่ 2)

6.1 มิติด้านแหล่งท่องเที่ยว การให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่และทิศทางการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ของเมืองพัทยาทั้งในด้านการลงทุนแหล่งท่องเที่ยวโครงการขนาดใหญ่และขนาดเล็ก สัดส่วนการลงทุนที่เป็นคนไทยและชาวต่างชาติ

6.2 มิติด้านตลาดการท่องเที่ยว การให้ความสำคัญกับแผนการตลาดการท่องเที่ยวเมืองพัทยา โดยความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ชาวเมืองพัทยา เป็นต้น เพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวให้สามารถมาเที่ยวเมืองพัทยาได้ตลอดปี การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละเดือนที่

สอดคล้องกับบริบทของนักท่องเที่ยวแต่ละประเทศและของเมืองพัทยา

6.3 มิติด้านปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนาเมืองพัทยามองให้มีความสำคัญในการกำหนดแนวทางและแผนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง คือ

- การจัดระบบผังเมืองพัทยาแบบมีส่วนร่วม
- การแก้ปัญหาการจราจรอย่างเป็นระบบ
- การส่งเสริมบทบาทความเข้มแข็งของชุมชนเมืองพัทยา

• การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาของประชากรเมืองพัทยา

• แผนและมาตรการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองพัทยอย่างต่อเนื่อง

• มาตรฐานและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

• การส่งเสริมระบบสุขอนามัยของชาวเมือง และผู้ใช้แรงงาน

• การจัดระบบภูมิทัศน์เมืองพัทยา

• การส่งเสริมการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

• ความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยของเมืองพัทยอย่างต่อเนื่อง

• การพัฒนาบุคลากรรองรับการท่องเที่ยว

• การพัฒนาแหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยว/ศูนย์เรียนรู้ด้านการท่องเที่ยว

• การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการเดินทาง (ป้าย สัญญาณ แหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ)

• การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เมืองพัทยาเพื่อทุกภาคส่วนได้รับทราบ

• การสร้างความร่วมมือกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในเขตพื้นที่ติดต่อ

5.2.2 ระยะปลาย (4–5 ปี) เน้นการพัฒนาเพื่อเป็นศูนย์กลางธุรกิจบริการในภาคตะวันออก

ในระยะยาวพัทยามองเน้นเป็นศูนย์กลางธุรกิจบริการในภาคตะวันออกของประเทศ เพื่อรองรับการขยายตัวการค้า การลงทุน เนื่องจากประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้ว ธุรกิจภาคบริการเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยภาพรวมมีมูลค่า

ประมาณร้อยละ 50 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ธุรกิจภาคบริการประกอบด้วยหลายประเภทธุรกิจที่มีความสำคัญที่ประเทศไทยมีศักยภาพการแข่งขันได้ ประกอบด้วย กลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยว โรงแรมและภัตตาคาร กลุ่มธุรกิจการค้าส่งและค้าปลีก กลุ่มธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง กลุ่มธุรกิจโลจิสติกส์ ขนส่งคมนาคม กลุ่มธุรกิจการเงินการธนาคาร การค้า การลงทุน กลุ่มธุรกิจบริการสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ กลุ่มการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และทุนมนุษย์ ภาคบริการ เป็นต้น ซึ่งกรุงเทพมหานครเริ่มถึงจุดอิ่มตัว จำเป็นต้องมีการขยายการลงทุนสู่ส่วนภูมิภาคที่มีศักยภาพ

6. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากเมืองพัทยา

เอกสารอ้างอิง

- [1] T. Boonyasopon, S. Wisuttiapet, S. NaWichian, P. Chokpipat, T. Wareesangad, P. Haesakul, and J. Suvarat, "Thailand's population development framework sustaining a regional hub for human resource enhancement across social, scientific, technological and it realms in relation to asean economic community," *The Journal of King Mongkut's University of Technology North Bangkok*, vol.23,no.3,pp.760–772,2013 (in Thai).
- [2] Department of ASEAN Affairs. (2014, December). Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of Thailand. Introduction to ASEAN. [Online]. Available: <http://www.mfa.go.th/asean/th/other>
- [3] *ASEAN Tourism Strategic Plan 2011–2015*, Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports of the Kingdom of Thailand. (2013).
- [4] Tourism Knowledge Management Center. (2014, December). ASEAN Tourism Information. [Online]. Available: <http://www.tourismkm-asean.org>
- [5] Encyclopedia of Local Government, "Development and Patterns of Local Government in Thailand," *Pattaya City and Other Types of Local Administration Organization*, Nonthaburi, King Prajadhipok's Institute, 2004 (in Thai).
- [6] T. Nipawong, "Factors affecting Thai tourists travelling to Pattaya City," M.S. thesis, Faculty of Economics, Chiang Mai University, 2011 (in Thai).

